

KUDOSNÄYTTEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, SUPPEA LEIKKAUSPREPARAATTI Ts-PAD-3, 4056

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Kirsi Hämäläinen (puh.044-7113475, kirsi.m.hamalainen@kuh.fi) ja klinikkaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)
- Indikaatio:** Yksinkertaisten kirurgisten kudosuutosten histologinen diagnostiikka ja kasvainten luokittelu, joille ei ole omaa itsenäistä tutkimusnimikettä. Samalla tutkimuspyynnöllä voi lähettää **eritellysti, selvästi merkittynä** useita kudოსnäytepurkkeja. Tutkimukseen lisätään tällöin laboratoriossa purkkien määrän mukainen kerroin.

TUTKIMUSNIMIKKEEN ALLE KUULUVAT:

- Pieni, yksinkertainen kokonainen elin tai sen osa (ei maligniteettiepäilyä), esim. aorta, sappirakko, umpilisäke, kita-nielurisä, munatorvi (ekstrauterina) tai –sarja
- Pieni, hyvänlaatuisena poistettu leikkauspreparaatti, esim. rintarauhasesta tai pehmytosista
- Yksinkertainen kohtunäyte (myomakohtu, laskeumakohtu) kokonaisena tai osina ilman sivuelimiä
- Portio/cervix laskeumaleikkauksesta
- Lyhyet, hyvänlaatuisen syyn takia poistetut suoliresekaatit
- Ihon yli 2 cm kokoiset merkkilangattomat (orientoimaton) muutokset
- Arpiresekaatit
- Rakkolastut

HUOMIOITAVAA!

Amyloidoosiepäilyt kuuluvat tämän tutkimusnimikkeen alle.

Lähete: Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)

Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine tietoineen, jotka saattaisivat vaikuttaa patologin tulkintaan. Erilliset näyteastiat on merkittävä selvästi lähetetekstiä vastaavaksi. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Jos kudoscappaleesta on otettu/otetaan paloja esim. tutkimuskäyttöön, tutkimuksen nimi on mainittava läheteessä. Esitietoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).

Näyteastia: Formaliinia sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudოსnäyte, 10% formalini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.

Näyte: Poistettu kudოსnäyte on asetettava fiksatiiviin mahdollisimman nopeasti. Kookkaat leikkausresekaatit on hyvä halkaista ja onteloelimet (esim. suoli) on avattava ja tyhjennettävä fiksaation nopeuttamiseksi. Olennaiset, tutkittavaksi halutut kohdat, merkitään jo leikkaussalissa. Näytteiden puristamista, turhaa paloittelua ja ruhjomista on vältettävä. Näyteastiaan on merkittävä potilaan henkilötiedot, ja jos näytemateriaali koostuu useammasta kuin yhdestä kudoscappaleesta, näitä vastaavat näytepurkit tulee merkata selvästi.

Näytteen säilytys ja kuljetus: Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa.

Menetelmä: Patologi ja/tai erikoiskoulutuksen saanut laboratorionhoitaja tutkii näytteen makroskooppisesti valiten edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Kudosleikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäyksiä että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologin harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Luuta tai muuta kalkkiutunutta kudosta sisältävä materiaali dekalsifoidaan hapolla tai EDTA:lla ennen prosessia. Värjätyt leikkeet tutkitaan mikroskoopilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta: Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatomisen diagnoosi (PAD) tekstiosana että taulukkoina. Tulokinnassa otetaan kantaa mm. näytteen mahdollisiin histologisiin muutoksiin, muutosten pahanlaatuisuuteen, tulehduksellisiin tai degeneratiivisiin prosesseihin. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan. Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.

Virhelähteet: Tärkein virhelähde on puutteellinen fiksaatio. Olennaiset, tutkittavaksi halutut kohdat on merkittävä selvästi jo leikkaussalissa, sillä kudoksen makroskooppinen ulkoasu ja palpaatiolöydökset ovat erilaisia fiksaatioprosessin jälkeen. Myös laajat nekroottiset alueet voivat häiritä olennaisten rakenteiden tunnistamista ja määrittystä. Luotettavan tulkinnan edellytyksenä on hyvä lähete ja edustava, oikealla tavalla käsitelty ja lähetetty näyte.

Tekotiheys: ma-pe

Tulos valmiina: 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimusten käytön tarve.

Laatija, päivä: Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 21.8.2020

Hyväksyjä, päivä: Vesa Kärjä, 24.8.2020

Päivitetty, päivä: Vesa Kärjä, Satu Remes, Kirsi Hämäläinen 14.1.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:

www.finas.fi - Akkreditoidut toimijat - T343.